

Kobatela bato ya misala ya santé mpe na ya social
mpo na maladi ya grippe ya ntango ya malili (Flu)

Grippe ya ntango ya malili ezali nini (seasonal flu)?

Grippe ya ntango ya malili eyaka mbula nyonso, mingi mingi na hiver. Ntango mosusu, maladi ya miyoyo (cold), soki eleki mabe, bato babengaka yango grippe (flu), kasi kozala na grippe ezali mabe mingi koleka maladi ya miyoyo. Grippe ezali maladi ya makasi oyo virus epesaka. Ba signe na yango ekozala fièvre, malili, motu pasi, nzoto pasi, kosukosu na mongongo pasi - mpe lokola grippe ezali virus, antibiotique ekosunga te. Mangwele (vaccination) ekoki kozala mpo na kobatela bato oyo bakoki kozala mingi na danger.

Bato oyo babelaki grippe libos0, mpe na baoyo bazuaki mangwele mbula oyo eleki, bakozala na protection mbula oyo te, lokola ba virus wana bazali kobaloka ntango nyonso, mpe mangwele ya sika ezali kosalama mbula nyoso mpo ekokana na mitindo ya sika ya ba virus.

Nani azali na danger monene koleka mpo na grippe?

Moto nyonso akoki kozua grippe, kasi ekozala na makasi mingi mpo na bamibange, mpe na bato oyo babelaka maladi mosusu, mingi mingi maladi ya motema, maladi ya pema, mpe na diabète. Grippe ekoki kopesa nzela na mikakatano, lokola bronchite na pneumonie oyo esengeli moto akota na lopitalo, mpe ekoki koboma baoyo bazali na bamaladi mosusu.

Kopesa mangwele na bato ya misala ya santé na ya social ezali na tina nini?

Bato ya misala ya santé mpe ya social bazali na danger monene ya kozua maladi, kasi mangwele ekoki kokitisa lipanzana ya grippe na kati ya bandako ya santé na ya social. Mangwele ekosunga mpo na:

- kobatela bato oyo bazali kobela mingi na baoyo basalisaka bango, na kati wana baoyo bazali déjà kobela, baoyo bazali na nzoto ezanga déjà makasi, mpe na baoyo bazali kopesa eyano malamumu te na mangwele ya bango;
- kobatela bato mosusu ya misala ya santé mpe na ya social; mpe na
- kosala nyonso mpo misala ya santé na ya social etambola malamumu, na ndenge ya kokitisa absence ya bato ya mosala mpo na maladi ya grippe.

Nani esengeli azua mangwele?

Bato ya misala ya santé mpe ya social oyo bazali kosala penza na babeli na kati na:

- epai ya ba GP mpe na baminganga ya mino;
- lopitali ya NHS;
- lopitali ya ba privé; mpe
- bandako ya bokengeli ya babeli (residential care homes).

Exemple ya bato ya misala oyo bazali kokengela bato ya maladi:

- baoyo basalaka na ba clinique, babotisi mpe na basalisi ya babeli;
- ba paramedics mpe na ba chauffeurs ya ambulance;
- bato mosusu ya misala ya lopitali (occupational therapists, physiotherapists and radiographers);
- bato bapesaka ba soin epai ya babeli lokola ba GP, ba nurses ya minganga ya mino, ba nurses ya ba GP, ba nurses ya ba district mpe na ba health visitors;
- bato ya misala na bandako ya bokengeli babeli (staff in nursing and care homes), mpe baoyo bazali kokengela bamibange;
- bato ya misala ya social oyo basalaka penza na babeli; mpe
- bana ya kelasi na baoyo bazali kosala stage na misala oyo, mpe na ba volontaire oyo basalaka na babeli.

Ezali te kokotisa na kati bato oyo basalaka penza te na babeli. Kasi, na ba cas mosusu, mokolo ya mosala akoki kolinga kopesa mangwele na bato ya misala oyo.

Eloko nini ezali na kati ya mangwele ya grippe?

Mangwele ya grippe ezali na ndambo ya mitindo mibale ya virus ya grippe A (influenza A virus), mpe na motindo moko ya virus ya grippe B (influenza B virus). Mangwele ezali kobatela kaka mpo na mbula moko, lokola ba virus ya grippe ebaloka ntango nyonso. Mangwele ya sika ebimaka sima ya mbula nyonso mpo ebatela malamumu mingi koleka.

Mangwele wana ezalaka na danger te?

Mangwele ya grippe ya ntango ya malili basalaka na yango bipayi nyonso na mokili, mpe ezalaka na danger mingi te. Basalaka yango mpo ekokana na ba virus oyo ekopanzana na hiver.

Bato mosusu bazuaka température moko likolo, mpe na pasi na nzoto mpo na mikolo mibale sima. Maboko na bango ekoki kozala na pasi moko na esika batiyaki ntonga. Baréaction mosusu emonanaka mingi mingi te, mpe bato ya misala ya santé oyo bapesaka mangwele bayebi ndenge nini bakosala mpo na yango.

Mangwele ya grippe ekoki kopesa grippe?

Te. Mangwele ezali na virus oyo ya bomoyi te, yango wana ekoki kopesa grippe te. Bato mosusu bakoki kozua ba signe oyo ezali lokola oyo ya grippe ya makasi mingi te tii na ba 48 heures sima ya kozwa mangwele, lokola nzoto na bango ezali nano kopesa eyano na mangwele, kasi oyo wana ezali grippe te.

Bakoki kopesa mangwele ntango nini?

Soki bato bazui mangwele na liboso, bakobanda kozala na protection noki. Ezali na ntina monene bapesa mangwele liboso grippe ebanda kopanzana mbula nyonso, mpe mangwele ebanda komonana na ebandeli ya Octobre. Baoyo esengeli bazua mangwele bakoki kosenga epai ya mokolo ya mosala na bango mpo na kozua mangwele ya grippe liboso na ebandeli ya hiver.

Mangwele ezali kosala malamumu ndenge nini?

Mangwele ya grippe ezali kosala malamumu, kasi mitindo ya ba virus ya grippe ezalaka mingi, mpe mangwele ekobatela kaka mpo na ba virus oyo emonanaka mingi. Lisusu, mangwele ekobatela te mpo na kosukosu na maladi ya miyoyi.

Ba virus mosusu epanzanaka na hiver nyonso. Ata soki ba virus oyo epesaka basigne ezali lokola oyo ya grippe, kasi ba virus wana ezali mabe mingi mingi te lokola oyo ya grippe.

Bato mingi oyo bazui mangwele bakozua grippe te. Kasi, lokola mangwele mosusu nyonso, ezali kopesa bobateli ya 100 pour cent te. Na kati ya bato 100 oyo bazui mangwele, bato 70 tii 80 bakozala na bobateli, bamosusu oyo batikali bakoki kozua ba signe ya grippe, kasi ya makasi mingi te.

Mangwele esalaka ndenge?

Penepene na mikolo 10 sima ya kozua mangwele, nzoto na yo ekosala ba anticorps mpo na ba virus ya mangwele. Ba anticorps oyo ekosunga mpo na kopesa yo bobateli mpo na ba virus nyonso ya grippe ya ndenge moko, soki okomi na contact na yango.

Bobateli ekoumela penepene mbula mobimba.

Nani akoki kozua mangwele ya grippe te?

Bato mingi bakoki kozua mangwele, kasi bakoki kozua yango te soki bazuaki:

- an anaphylactic reaction (réaction mabe ya allergie oyo esengeli moto akota na lopitali) kala; to
- réaction ya mabe mingi na maki ya nsoso.

Bato ya misala oyo bapesaka mangwele bakoki kopesa eyano na mituna nyonso.

Bakoki kopesa mangwele na basi oyo bazali na zemi?

Ee. Mangwele ya grippe ezali komonana malamumu mpo na basi oyo bazali na zemi. Kasi kaka mpo na baoyo bato ya mosala bamoni bakoki kozala na danger, bapesaka bango yango te, mpo na sanza misato ya ebandeli na zemi. Maladi ya grippe ekoki kozala na danger mingi mpo na santé na kati ya zemi, yango wana basi oyo bazalaka na maladi oyo ekoki kozala na danger monene mpo na bango, malamumu bazua mangwele ya grippe soki bazali na zemi.

Esika nini bato ya misala ya santé na ya social bakoki kozua mangwele?

Esengeli bazua contact na esika ya santé ya bato ya mosala (occupational health department) ya bango mpo bazua information mosusu. Baoyo basalaka na primary health ata social care esengeli bazua contact na mokolo ya mosala na bango.

Liyebisi mpo na bakolo ya mosala

Esengeli mokolo nyonso ya mosala abatela babeli/baoyo bafuandi kuna, mpo bazala na esika moko ya malamumu. Ntango akopesa mangwele ya grippe na bato na ye ya mosala oyo bazali kosala na babeli, mokolo ya mosala azali kolakisa ete azali komema mokumba na ye malamumu. Lisusu, ekoki kokata to kokitisa epai ya babeli/baoyo bafuandi kuna mikakatano oyo ekoki komatisa motuya ya bambongo ya kofuta bato na ye ya mosala.

Bakolo ya mosala bakoki komeka basala nyonso mpo bato na bango ya mosala bazala na pasi te mpo na kozua mangwele. Bakoki mpe komona danger oyo ekozala soki bato ya mosala bazali koboya kozua mangwele.

Kasi nini mpo na grippe ya ngulu (swine flu) oyo epanzana sik'oyo?

Grippe ya ngulu ezali virus ya sika sika oyo kaka bato mike bakoki kozala na bobateli mpo na yango. Ekoki kobima ntango nyonso na kati ya mbula. Bato mingi bakoki kozua yango koleka oyo ya grippe ya ntango ya malili, mpe ekoki kozala na makasi mingi koleka. Mangwele ya grippe ya ntango ya malili ezali kobatela te mpo na grippe ya ngulu.

Mangwele ya grippe ya ngulu ekopesama liboso na baoyo bazali na besoin monene mpo na yango. Mayebisi mosusu ekobima mpo na mangwele, mpe na programme ya kopesa bato mangwele.

Esika ya kozua mokanda oyo

Mokanda oyo na minoko mibale ebimi lisusu kaka na site Internet ya the Welsh Assembly Government immunisation, epai na: www.wales.gov.uk/immunisation

Mpe na minoko oyo awa:

Arabe	Lingala
Bengali	Polonais
Bulgare	Portugais
Chinois	Pendjabi
Tchèque	Russe
Farsi	Somalien
Français	Espagnol
Gujarati	Swahili
Indien	Tagalog
Kurde (Sorani)	Ourdou (Naskh)
Vietnamien	

Okoki kotinda mituna mpo na mokanda oyo epai na:

Health Protection Division
Welsh Assembly Government
Cathays Park
Cardiff CF10 3NQ

Telephone: 029 2082 5397 or 029 2082 5410

© Crown Copyright September 2009
E318 0910